

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. III. De Horis Canonicis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

ad Hebr. 13. dicitur. *Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddant.*

420. Bufen. addit: *Si quis ob timorem pusillanimitatem, verecundiam, puer se non stricte obligari, vel minus esse idoneum ad corripiendum, videtur tantum peccare venialiter.*

Vide tom. 2. à n. 88. ordinem verò correctionis, vide in tom. 2. n. 95. De correctione, Maffius d. 10. q. 66. Joan. la Cruz. Bufen. lib. 2. tr. 3. c. 2. dub. 4. Leander tom. 6. dec. sr. 6. Bertald. 1. præc. dec. de Virtut. 7. beol. agunt Scotus in 3. d. 25. q. 1. lit. B. d. 23. quæst. 1. F. d. 25. q. 1. F. in 1. d. 6. qu. un. K. Maffius d. 10. Bufen. lib. 2. tr. 1. 2. c. 3. Fenech. & Bert. Id. in d. d. l. or. citat. Castrop. tom. 1. tr. 6. def. 3.

421 Ad Charitatem spectat onus denunciationis ad monitoria Papæ, & Episcoporum, ad edicta Inquisitorum, & pro Confessariis sollicitantibus; de quo fusè actum est in secundo tomo.

CAPUT III.

DE HORIS CANONICIS.

422 **H**ORA canonica, hoc est per Sacros Canones distributa, & statatis horis præfixa, sunt septem; laudes cum matutino computantur pro unâ horâ. Cujus numeri mystica significatio declaratur per sequentes versus:

423 *Hec sunt, septenis propter que psallimus horis.*

Matutina ligat Christum, qui crimina purgat.

Prima replet spiritus. Causam dat Tertia mortis.

Sexta Cruci nectit. Latus ejus Nona bipartit.

Vespera deponit. Tumulo Completa reponit.

AD HORAS

424 **S**UB mortali tenentur constituti inficri à puncto Subdiaconatus, Beneficiati, & Religiosi Choristæ Ordinis Minorum, quos Regula obligat à die professionis. v. tom. 3. n. 140. & 141.

425 Omisio divini officii est peccatum contr. Religionem. Omisio unius horæ, sat parvis notabilis, est mortalis. Omisio unius Psalmi, aut lectionis, est parva materia. Licet non sit necesse, contulius est exprimere numerum horarum eodem die omittarum ob penitentiam imponendam.

RELIGIOSI CHORISTÆ, ET MONIALES CHORO ADDICTÆ

426 **N**ON obligati ex vi Regule, tenentur sub mortali ad horas privatim, si Choro desint, ex consuetudine obligante ad mortale. Com.

427 Ad illud non tenentur Religiosi ad tritremes damnati; quia fatigatio, & status illos excusat, Mendo n. 38.

428 Majus argumentum, quod ad oppositum potest adduci, est Constit. Eugenii IV. nonis Febr. 1456. incip. *Ordinis sui*, ubi habetur: *Insuper cum Dilectus filius Frater Joannes de Capistrano, tuus in Vicariatus officio predecessor, declaraverit, quod in Regula prima B. Clara continentur centum tria præcepta regularia, in quorum transgressione Moniales, sive Sorores professæ peccatum mortale incurrunt, idque nimis durum, & scrupulosum iudicemus; auctoritate, & tenore presentium declaramus, & volumus quod in nullius prædictorum transgressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, obedientia, scilicet, paupertatis, castitatis, & clausura, & super electione Abbatisse, & depositione, peccatum mortale*

mortale incurvant. Et cum unum ex relat-
is præceptis sit divinum officium, ideo Clarissæ
non videntur ad illud obligatæ privatim sub
mortali. Cui valde favet dispositio Julii II. 10.
Augusti 1504. apud Rodriguez 10. 1.

429 Resp. Eugenium, & Julium solum
disponisse de præceptis, obligationibus, & con-
suetudinibus Clarissis particularibus, quibus
ultra vires erant gravatæ, minimè de consue-
tudine cunctis Religiosis utriusque sexus com-
muni, qualis est de recitandis horis privatim.
Qua ratione nemo audeat dicere, consuetudi-
nem abstinendi à lacticiis in jejuniis quadra-
gesimali non obligare sub mortali Clarissas.
Nec quis audebit dicere, consuetudinem reci-
tandi horas privatim obligare Religiosos vi-
ros, & Moniales omnes, exceptis Clarissis stri-
ctioris Regulæ.

Hinc Fr. D. Martinus Archiepiscopus Pa-
normitanus in sua Pastoralis ad Moniales om-
nes Urbis, & Diocesis panormitana 20. Maii
1651. contrariam opinionem vocat inventam
à patre mendacii.

440 Innoc. IV. per Bullam 10. apud Pelliz.
6. 6. 16. concessit Monialibus sub cura Fra-
trum Minorum degentibus, & per communi-
cationem aliis, ut ex rationabili causa possint
officium conversarum recitare, & sic satisfacere;
per hæc verba: *Et que occasione rationa-
bilis non possunt legendo dicere horas suas,
licet eis, sicut alia Sorores, dicere Pater no-
ster.*

Causa rationabilis erit, si sit gravi, & iusto
negotio occupata, si sit nimis scrupulosa, si
capitis indispositionem patiat, si nesciat ex-
pedire legere; hæc tamen curare debet, ut di-
lect, ita ut rationabili causa cessante, redeat ad
horas.

431 Hac prudentia uti poterit Confessa-
rius in iis, aut similibus cautis, maxime in du-
bio necessitatis.

Monialis autem, cui ex justa causa fuit com-
mutatum Officium Divinum ad Pater, seu ad
officium conversarum, si hoc omittat, non
peccat mortaliter; Pelliz. *cit.* quia obligatio
sub mortali est ad horas canonicas. Nec offi-
cium conversarum conversas obligat sub mor-
tali. Vide de commutatione voti.

432 Capellani primarii Monialium, qui
quotidie, & ordinarie in earum Ecclesiis ce-
lebrant, possunt de earum Sanctis recitare,
ut conformentur Missæ; uti tamen debent bre-
viario Romano, cui per se sunt obligati. Go-
bat. t. 1. tract. 5. casu 23. n. 625. vide tom. 3.
n. 342.

DE MODO RECITANDI.

433 **R**ecitatio debet esse vocalis, ut verba
voce exprimentur, licet ab aliis non
audiantur; quia obligatio est de oratione voca-
li. Unde non sufficit, si mentaliter solū percur-
rat. Sufficit, si se ipsum peripiat; nec hoc re-
quiritur, si sit surdaster.

434 Requiritur intentio orandi, sed suffi-
cit, quod sit intentio Deum colendi, vel Deo
vacandi, & quod sit habita in principio recita-
tionis. Et oratione tres oriuntur fructus, *meri-
tum, impetratio, & reflectio*: ad meritum, &
impetrationem sufficit illa prima intentio; un-
de distractiones involuntariæ, quæ inter oran-
dum solent contingere, priores duos fructus
minimè impediunt; tunc enim sufficit intentio
implicita, & virtualis, prima videlicet non re-
tractata, sed perdurans in ipsa recitatione, quæ
in virtute illius primæ intentionis habetur. Ad
reflectionem verò spirituales non sufficit illa
prima intentio, nec attentio, sed requiritur
continua, licet sufficiat directa, & non requi-
ratur reflexa, quam scilicet quis revera habet,
quamvis non advertat habere, *ut in tom. 3. n. 213.*

Reflectio autem non attenditur in oratione
voca-

vocali, sed solum in mentali, de qua Apost. 1. ad Cor. 14. *Si orem lingua, mens mea sine fructu est.*

435 Officium recitari debet attentè, clarè, & devotè.

436 *Devotè*, Devotio consistit in externa corporis compositione, ut non recitetur ridendo, ludendo, gestus, & actus immodestos habendo, sine necessitate cubando, &c. At non peccas mortaliter, nisi defectus sit voluntarius, & notabiliter attentionem Internam impediatur.

437 *Clarè*: hoc est distinguendo verba, ut in num. 433. Pelliz. de Monial. c. 6; num. 17. monei recitantem horas divinas syncopando non teneri repetere illas, nisi notabiliter sensum verborum corrumpat; quod rarè accidero, notant Diana p. 2. tr. 12. ref. 22. citans pro hac doctrina Filliuc. Azor. ac Villal. cum quibus sentit Sanch. lib. 7. conf. c. 2. d. 17. notans n. 3. non oportere Clericos nimis esse scrupulosos casu, quo putant se non integrè pronunciaisse, vel aliquantuliter syncopasse, vel verba aliqua solo gutturo dicisse; nisi defectus sit valde notabilis.

438 *Attentè*. Attentio est duplex, interna scilicet, quæ consistit in advertentia ad id, quod agitur puta ad officium, quod recitatur; externa, quæ consistit in exclusione actionis externæ impossibilis cum attentione interna, seu advertentia animi ad id, quod recitatur, uti esset depingere, scribere, & omnis alia actio externa, quæ specialem attentionem, & applicationem mentis exposcit.

439 Pelliz. cit. num. 17. putat cum pluribus, sufficere solum attentionem in externam, ita ut non peccet mortaliter, qui voluntariè distrahitur, sed solum, qui notabiliter occubatur in actione externa cum interna impossibili.

440 Omnino tamen dico non sufficere, sed requiri attentionem internam, juxta dicta

in num. 186. ita ut peccet mortaliter, qui per notabile tempus per internas divagationes voluntariè distrahitur. Cajet. cum communiori, quia præceptum est de officio divino studioso, & devoto, seu fructuoso, ad quod requiritur attentio interna. Ex c. Dolentes de Celebr. Misfarum. Districte præcipientes in virtute Obediens, ut divinum officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent pariter & devotè.

441 Sufficit autem attentio illa prima in principio recitationis habita, ut in n. 434. nam continuata attentio est nostræ fragilitati impossibilis.

442 Attentio interna est triplex: Ad verba, ad sensum, & ad Deum. Dicitur ad verba: hoc est ad verba materialiter. Ad sensum: hoc est ad significationem grammaticalem verborum, aut ad significationem spirituales, & mysticam, seu ad spiritum verborum. Ad Deum quatenus per recitationem officii intendimus Deum colere, eique vacare.

443 Non est necessaria attentio ad sensum grammaticalem, aliàs rudes, & moniales non latifacerent. Nec ad sensum spirituales, quia non est oratio mentalis, ut in n. 434. Est autem necessaria attentio ad Deum ut cit. in n. quia est oratio (ad differentiam auditionis sacri die festo, quia in ea non præcipitur oratio, sed assidua modo humano) & ad verba materialia; quia est oratio vocalis.

444 Satisfacis, si attendas, quantum mortaliter potes, quamvis ob socii, aut chori culpam, nil ex illis percipias; quia per societatem, & tuam attentionem, mortaliter facis orationem socii tibi communem. Tamb.

Quod esse verum, etiam si sis furdus, & inde alterius chori partem audire non valeas, docet Leander par. 6. tr. 8. dis. 6. quest. 40. cum Pascal. & aliis; quia ex una parte ad impossibile nemo tenetur; ex alia, quod recitatur in cho-

ro, est oratio totius chori, adeoque etiam ejus, qui non audit, non valens, dummodo choro assistat, & attendat, Mendo vult, quod si durus tenetur repetere. *ver. Hora n. 33.*

445 Qui in Choro occupantur in libris hinc inde mutandis, aut in præparando thure, satisfaciunt, licet aliquot versiculos omitant, dum ad illos attendant. *com.*

446 In Ecclesia, ubi est Reliquia notabilis sancta, puta caput, brachium, crus, aut ea corporis pars, in qua præcipue passus fuit, potest de eo sub ritu duplici recitari.

447 Advenæ & itinerantes possunt, sed non tenentur se conformare officio loci. *Tamb. l. 1. de Horis c. 5. §. 2. n. 38.* Mendo, & alii *juxta dicta n. 163.* quia substantia officii est de lege communi; quod autem recitari debeat de tali, vel tali, Sancto, solet esse de lege locali. Unde in loco, ubi es advena, potes recitare officium loci, aut tuæ Ecclesiæ. Consultus tamen puto, ut ita te geras, quod idem officium bis non recites. Hoc dico in recitatione privata; Missa enim, & horæ in Choro sunt dicende de Sancto loci; quia sunt publicæ, & tunc consultius est, imò oportet, ut reliquas horas, quæ privatim tibi recitandæ manent, recites de Sancto loci, ut sic te conformem reddas toti officio diei.

448 Si recitasti de uno Sancto pro alio involuntarie, cum advertis, non teneris repetere. Quod si quaeras, an teneris de eo recitare prima die non impedita? utraq; pars est probabilis; affirmativa, quia Sanctus habet jus eo anno, ut de ipso recitetur; negativa, quia onus officii est alligatum diei, & aliàs ordo Calendarii perturbatur.

449 Si recitasti ex errore Matutinum, & Laudes de uno Sancto, detecto errore, religiosus est, si repetas, at non obligaris; quia quoad eam partem tributum solvisti Deo per æquivalentiam: nec potest præsumi, Ec-

Peregr. Exam. Ecclesiast. Tom. I.

clesiam velle duo officia ab eo, qui sine culpa recitavit. Debes tamen prosequi reliquum de Sancto diei, quia error est corrigendus, non continuandus.

450 Qui dubitat, ob evagationem mentis, an aliquem psalmum, vel antiphonam omiserit, potest præsumere se dixisse, cum non soleat tam faciliter prætermitti. Tum quia id esset scrupulorum fomentum. Hinc si incepisti Nonam v. gr. cum attentione, modò reperias in ultimo psalmo, & dubites, an recitaveris medium, sufficientem habes conjecturam, quod recitaveris. Gobat.

451 Inversio horarum, aut interruptio, sine rationabili causa non potest excusari à veniali: at non peccas, si matutinum à laudibus per noctem dividas.

452 Mutatio officii sine causa, ut si debens recitare de feria, recites de Sancto, si fiat raro, bis, aut ter, est venialis; quia servatur præceptum quoad substantiam officii, & defectus, qui habetur in modo, est levis. Gravis tamen est, si fiat sæpe: Aut si debens recitare de feria, aut de Sancto novem lectionum, recites de Resurrectione, etiam semel; quia est omisso, & mutatio notabilis. *v. in propos. 34.* ab Alex. VII. *damn.*

453 Occupatus per duodecim horas diei non proinde est liber à recitatione officii, sed debet attendi qualitas occupationis; unde si fueris occupatus assistendo tuo Prælato, ad illum negotiatores deferendo, &c. quæ sine notabili labore, aut attentione fiunt, non excusaris. E contra, si fueris occupatus studio, computatione, scriptura, &c. quæ caput dolore plenum, aut caliginosum relinquunt, excusaberis, etiam si per decem, aut horas octo occupationi vacaveris.

454 Si ex causa recitare non valeas majorem partem officii, puta matutinum, & laudes, potes autem reliquam, teneris ad illam;

K

sicut

sicut qui non potest restituere centum, potest tamen decem, tenetur ad decem. Et qui non potest jejunare totam quadragesimam, potest tamen duos dies, tenetur ad illos. Ratio est, quia præceptum de recitando divino officio est de materia dividua. Et dictum illud, quod *major pars trahit ad se minorem*, quo nonnulli oppositum docebant, non est ad rem; quia est delumptum ex cap. 1. de iis, quæ sunt à majori, qui Textus loquitur de Canonicis danti-bus suffragium, & statuit standum esse pro majori parte suffragiorum.

455 Materia præcepti alia est dividua, alia individua: dividua est illa, quæ habet plures partes, ad quarum singulas præceptum obligat: ut præceptum jejunandi in quadragesima, quæ continet plures dies, in quorum singulis seorsim præceptum obligat; similiter & præceptum recitandi officium quolibet die. Individua est illa, quæ vel non habet plures partes, vel si habet, præceptum non obligat ad singulas seorsim, sed ad omnes conjunctim; ut præceptum confessionis, quæ continet tres partes, nempe cordis contritionem, oris confessionem, & operis satisfactionem, quæ præcipit non seorsim, sed conjunctim ad unum Sacramentum conficiendum. Præceptum recitandi divinum officium est de materia dividua, ut declaravit Innoc. XI. dam-nando prop. 54. Vide etiam prop. 35. ab Alexan. VII. damn. v. n. 461.

456 Aegrotus non valens recitare matu-tinum, & laudes, dubitans, an possit reliquas horas, non tenetur ad illas; quia præceptum de recitando officium, non obligat cum periculo gravis detrimenti, aut salutis.

457 Infirmas excusans non sufficit, si sit levis, nec requiritur, quod sit gravissima, sed sufficit, si sit gravis: & quidem in dubio dictum medici, aut experti infirmum legitimare, sicut

& Superiorem dispensare posse, non est dubium.

458 Luscus, & qui oculis laborat, si timet legendo visum paulatim deperdere, non obligatur ad officium legendum. Ipse tamen, sicut & cæcus, tenetur recitare partem illam, quam memoriter scitu sequitur ex n. 452.

459 In privata recitatione matutinum, & laudes ex jam præscripta consuetudine licet recitari possunt duabus horis post meridiem diei præcedentis, usque ad unam citius horam post ortum Solis diei sequentis. Prima, Tertia, Sexta, & Nona ab aurora usque ad meridiem, Vespera, & Completorium à meridiem usque; ad semihoram circiter post Solis occasum com.

460 Si autem intra eundem diem recitentur eo intervallo, quod intercedit inter medium noctis præcedentis, & medium noctis sequentis, quo præceptum durat, non in suis horis, ut supra, est peccatum veniale, & nullum, aliqua existente causa: ex Diana in summa, esse potest major devotio, aut periculum supervenientis occupationis, vel in studio, quia tempus illud vel pertinet ad studium.

461 Qui incepit recitare officium diei præsentis media hora ante mediam noctem diei sequentis, tenetur recitare quantum potest per eam mediam horam, juxta dict. a n. 454. (nisi somno, aut vaporibus mens sit occupata, ut sit redditus impotens) quia ad huc præceptum durat. Data autem media nocte, consultius est, & melius, si prosequatur; sed ad id non tenetur, nec satisfacit, quia tunc cessat præceptum, quod quidem est ita asserit. Unde solum peccavit in causa, si voluntarie, & sine legitima causa se reduxit ad eam horam, juxta dicenda de auditione Missæ, & jejunio.

OFFICIUM DEFUNCTORUM,
ET VIRGINIS.

461 Psalmi Pœnitentiales, & Graduales non obligant etiam in Choro; quia B. Pius V. per Bullam *Quod à Nobis* 1568. pro utentibus Breviario Romano ab ipso tradito aboluit obligationem, & concessit Indulgentiam centum dierum recitantibus Officium Defunctorum, & Virginis; quinquaginta autem recitantibus Psalmos Pœnitentiales, & Graduales, diebus à Rubricis præscriptis. Reliquos verò, qui non utuntur Breviario Romano, uti sunt Patres Ordinis Prædicatorum, Carmelitarum, &c. Pius V. reliquit propriis consuetudinibus.

462 In Ordine Prædicatorum consuetudo non obligat sub culpa, ut rectè docet, & probat Donatus *no. 3. rr. 18. q. 48.*

464 Moniales S. Claræ tenentur quoad divinum Officium ritui Fratrum Minorum se conformare, ac proinde non tenentur ad Officium Defunctorum, &c. nisi temporibus et Ordinario Romano statutis; quia tunc solum Fratres Minores tenentur; idque neque sub culpa, ut dictum est, excepto die Defunctorum. Urb. IV. in 2. *Regula*, & clarius Leo X. 29. Martii 1515. apud Bullar. R. odr. Bulla 46. *Consuetus Nobis*.

465 Officium autem Defunctorum die annuarum, Litaniarum Rogationum, & D. Marci obligant sub mortali eos, qui utuntur Breviario Romano, ita ut teneantur recitare privatim, qui Choro defunt, & Processioni; & si beneficiati, teneantur ad restitutionem fructuum pro rata; quia sunt pars officii diei. Donatus *cit. qu. 49. § 47.* cum communiori. Quamvis plures cum Pelliz, de *Monial. c. 6. n. 19.* teneant, Litanias non obligare.

466 Qui verò non utuntur Breviario Ro-

mano, stare debent consuetudini suarum Ecclesiarum.

467 In Ordine Prædicatorum à viris doctis ejusdem audio consuetudinem pariter ad Litanias non obligare.

Q U Æ R E S I.

468 *An Moniales S. P. Dominici teneantur sub mortali ad Officium Defunctorum semel in hebdomada recitandum?*

Videtur, quòd teneantur; quia Fratres Prædicatorum tenentur, & ipsæ ad eorum ritum se obligaverunt.

469 Respondeo, non teneri ad illud sub culpa. Ratio est; quia præceptum non est præsumendum, sed debet certò constare, ut in *num. 43. § 176.* In casu nedum non constat, sed evidenter constat non ad esse pro Monialibus.

Quia Moniales se obligaverunt ad officium divinum, & suffragia, quæ exprimuntur in *Regula*; in *Regula* autem nulla sit mentio de recenfito officio defunctorum semel in hebdomada recitando, ut constat ex primo, & tertio Capitulo, in quibus agitur de Officio Divino, & suffragiis. Unde ad Ritum tenentur, qui est accessorius Officio ordinario in *regula* præscripto.

470 Corroboratur; quia Moniales se obligaverunt, & obligant ad *Regulam*, seu constitutiones *Regulæ*, minimè ad statuta Capitulorum generalium; *Regulam* namq; profitentur, non statuta: Officium autem Defunctorum non est de *Regula*, sed de statuto Capituli Generalis de anno 1551.

471 Quòd statutum nullo pacto potest Moniales ligare. 1. Ob rationem allatam. 2. Quia, etiam loquendo de privilegiis, Moniales communicant cum Religiosis viris ejusdem Ordinis solum in favorabilibus, minimè in odiosis. Donatus *rom. 1. p. 1. n. 6. q. 3.* Et in re

K 2 notica

nostra agitur non de privilegiis, sed de odio-
fis, nempe de onere peccati mortalis. 3. Quia
statutum est præcisè editum pro fratribus.
Constat tam ex verbis, quàm ex fine, & causa
motiva.

472 Ex verbis, quæ in dist. 1. de Officio Ec-
clesiæ c. 1. fol. 14. col. 3. in fine apud Donatum
tom. 3. tr. 18. qu. 47. n. 2. sunt: Item declaramus,
quod Fratres tenentur ex præcepto, semel in
hebdomada, totum officium defunctorum dice-
re, cum dici debeat in Ecclesia, omni antiqua
consuetudine rationabiliter prætermissa. Ubi
per ly Fratres statutum est restrictum ad fra-
tres; quod si odia sunt restringenda, quomodo
poterit dilatari ad Sorores?

473 Ex fine, & causa motiva. Finis enim
fuit, ut sic fratres satisfacerent justitiæ, & cha-
ritati pro animabus benefactorum ob elee-
mosinas, & bona fratribus relicta, de quibus
vivunt, quod fuit causa motiva: qui finis, &
causa non habet locum in Monialibus, quæ vi-
vunt minime ex elemosinis à benefactoribus
relictis, sed ex propriis dotibus.

Statutum igitur præcisè Fratres ligat, ut te-
neantur sub mortali officium defunctorum
semel in hebdomada recitare privatim, si
Choro desint, minime Moniales.

474 Firmatur dilursus doctrina, & histo-
ria.

Doctrinam præbet doctissimus Donatus,
super controversiis Regularium peritissimus
loco cit. Officium mortuorum videtur institu-
tum indeterminate pro omnibus benefactori-
bus, qui non determinant sibi anniversarium:
unde videntur teneri ad illud omnes, qui bona
illius Ecclesiæ participant. Hoc idem docet S.
Thomas in quodl. 6. art. 10. Sc. Semel in heb-
domada, aut singulis mensibus, dicitur q. ex eo,
quod hujusmodi clericus accipit bona, quæ sue-
rum defunctorum, ergo iusto iustitia tenetur
in spiritualibus compensare, Sc. ac proinde te-

netur pro eis officium defunctorum dicere. Secum
autem dicendum, Sc. si clericus absens est à sua
Ecclesia, & non sit præcepti distributorum
quotidianarum, Sc. Ergo de mente D. Thomæ
tota obligatio recitandi officium Defunctorum
emanat ex acceptatione fructuum beneficii, qui
quidem proveniunt ex bonis prædictorum, Sc.

475 Hinc in Ordine Prædicatorum dist. 1.
Sc. adest præceptum recitandi officium Defun-
ctorum, Sc. quo fit, ut omnes Religiosi Clerici
teneantur illud sub mortali semel in septimana
publicè in choro recitare, vel privatim, si sine
vint impediti choro interesse, & si quæ ibi, item
declaramus, Sc. ubi prosequitur verba statu-
ti, ut in n. 472.

476 En igitur finem, & causam motivam,
unde in Ordine Prædicatorum emanavit præ-
missum onus officii Defunctorum. Et quia
ingeniosus Donatus percepit, ea non habere
locum in Monialibus, præcisè Fratres, & in
specie Religiosos clericos studiosè expressit
non Moniales, quas aliàs Author tantæ peti-
tici haud siluisset.

477 Historiam tradunt Constitutiones
ipsæ Regulæ Ordinis Prædicatorum ex Edi-
tione Barcinonensi anni 1620. dist. 1. c. 1. de
Officio Ecclesiæ fol. mihi 14. Et clariùs habe-
tur in traductione earumdem de latina lingua
in vulgarem, edita Panormi anno 1595. ut se-
quitur.

478 Ob motivum, & finem n. 474. rela-
tum, ex pervetusto tempore in Ordine Prædi-
catorum recitari solebat in Choro nocturnus
unus officii defunctorum, quem soli mini-
stri Altaris dicebant, & Sacerdos ille,
qui erat designatus ad Missam pro defunctis
canendam, minime alii fratres. Quapropter
Capitulum generale Salmaticense de an. 1551.
providere volens timoratorum scrupulis, cum
confirmatione, & autoritate Apostolica sta-
tuit, ut sequitur:

479. Absolvimus tam Chororum, quam Ministrorum Altaris ab obligatione recitandi vigiliam triam lectionum pro mortuis, prout hactenus observatum est. Et in recompensationem, pro debito iustitiae, & charitatis, ordinamus, ut servari volumus, ut nullis festis, aut octavis etiam solemnibus obstantibus (præter octavam Pasche, & Pentecostes) totum officium pro ipsi defunctis cum novem lectionibus qualibet hebdomada semel ab omnibus, & singulis fratribus tam in Choro, quam extra existentibus persolvatur. Et in mane sequenti pro ipsis missa de Requiem cantetur, si non sit dies natalis sollemnis, &c. Et hoc inviolabiliter in omnibus conventibus nostri ordinis observetur, super quatuor Prælatorum, quatuor Cantuum conscientias oneramus, &c. Ad quæ omnia, & singuli teneantur, etiam Magistri, & alia lectiones, suis dispensationibus non obstantibus.

480. Hæc est historia, & forma statuti, ac præcepti, ubi constat præcisè, & semper exprimi fratres, nunquam sorores.

Insuper officium defunctorum semel in hebdomada recitandum, fuit subrogatum loco nocturni, & missæ; unde sicut certum est, quod nocturnus, & Missa non obligabat Sorores, cum non sint Ministræ Altaris, sed solum fratres Ministræ Altaris. Donatus est. *num. 3.* ita nec Officium semel in hebdomada recitandum obligare eas potest; nam in favorabilibus, subrogatum sortitur naturam ejus, cui subrogatur. Exclusio ab onere est favorabilis, adeoque si sorores erant exclusæ à priori onere, sunt etiam exclusæ à posteriori subrogato loco prioris.

481. Item in præcepto Officii includitur oratio celebrandi, & cantandi Missam die sequenti, quod non afficit Sorores; ita nec onus Officii.

482. Denique commutatio nocturni in to-

tum Officium fuit facta in recompensationem, pro debito iustitiae, ut in *num. 479.* quod debitum iustitiae in fratribus locum habet, qui ex elemosinis, & donis à benefactoribus legatis vivunt, juxta dicta *num. 474.* minime in sororibus, quæ vivunt ex propriis dotibus.

483. Non adducas pro obligatione consuetudinem. Quia non est contitans; nam si meæ experientiae fidem adhibere velis, pro certo habeo plurimum annorum experimento nullam recensiti Ordinis Monialium obligationem tanquam certam tenere, sed alias eam non adesse certò putantes, alias verò scrupulizantes, dubitantes, & inde consulentes, An pro ipsis extet præceptum sub mortali ad id obligans, vel non?

484. Ceterum consuetudine [si quæ sit] gratis data, nulla obligatio sequitur. Consuetudo enim ex *num. 239.* potest esse duplex, una præter legem, quæ ipsa obligationem inducit, & ad hanc requiritur, quod sit introducta animo se obligandi, ut in *num. 240.* Alia secundum legem, quæ non ipsa obligationem inducit, sed supponit præceptum, quod obligationem inducit, & ipsa est solum observantia præcepti; adeoque si præceptum cadat, cadat etiam obligatio, consuetudine non obstante.

485. Consuetudo in re nostra [si quæ extat] non est, quod Moniales credant se esse obligatas ex consuetudine, sed ex præcepto obligante fratres ad mortale; unde est consuetudo secundi, non primi generis; cum igitur sit luce clariùs probatum, præmissum præceptum non habere locum, sed cadere pro Monialibus, dicendum est, obligationem recitandi semel in hebdomada officium Defunctorum [consuetudine non obstante] non habere locum, sed cadere pro Monialibus.

486. Confirmatur; quia consuetudo (si quæ adest)

adest) non fuit à Monialibus introducta animo ea se obligandi, sed supposito ex simplicitate, & errore præcepto; unde non erit consuetudo imponens, sed supponens obligationem ex præcepto; quod cum revera non extet, obligatio non extat. Et hæc est una ex rationibus, qua, non obstante consuetudine, excusantur ab obligatione abstinendi à lacticiis diebus Sabbathi, mulieres, & simplices falsò putantes ad id habere præceptum. Imò Doctores communiter docent eas esse monendas, ne peccent ex conscientia erronea.

487 Demùm meam resolutionem claram reddit Ordo ipse, qui jussu Reverendissimorum PP. Seraphini Sicci, & Vincentii Bandelli, Generalium Magistrorum, Constitutiones Regule, quæ observari debent, emendatas, & in unum collectas, Barcinonæ ann: 1620. impressas publicavit. Ubi primo loco apponuntur *Constitutiones Fratrum Ordinis Prædicatorum cum declarationibus*. In quibus declarationibus *dist. 1. super c. 2. de Officio Ecclesiæ lit. E.* apponitur præceptum sub mortali obligans expressè Fratres ad recitandum Officium Defunctorum, uti supra, nullam mentionem faciendo de Sororibus. Postea secundo loco apponuntur *Constitutiones Sororum Ordinis Prædicatorum*, in quibus nullum profus sit verbum de relato defunctorum Officio, ut in n. 471.

488 Quia autem mea mens est, Sacras Moniales solùm à peccato, & scrupulis liberare, eas enixè hortor, ut nedum semel, sed pluries in hebdomada pro sanctis animabus purgatorii Officium recitent Defunctorum,

QUÆRES II.

489 *An Moniales teneantur extra Chorum recitare Officium Defunctorum, quod tibi iussu, put a legati, tenentur pro benefactoribus recitare in Choro?*

R Esp. non teneri, nisi pro ipsis extet speciale præceptum id exprimens, uti in Ordine Prædicatorum adest pro fratribus, de quo supra n. 479. Pelliz. de *Monial. c. 6. num. 19.* Quia obligatio illa non afficit singulas Moniales, ut singulas; afficit enim Monasterium, adeoq; afficit illas, ut faciant unum corpus morale, quod est Monasterium; quapropter, quia cum recitatur officium in Choro, quamvis plures desint, verè dicitur Officium à Monasterio recitatum, jam est oneri satisfactum. Accedit praxis communis, ita namque sine scrupulo observatum videmus.

BENEFICIATI

490 **E**TIAM in minoribus tenentur sub mortali ad horas, nec satisfaciunt suæ obligationi, si studio litterarum vacantes per alium recitent; quia est obligatio personalis; nam B. Pius V. ait, eum, qui non recitat suo tempore, non facere fructus suos: *v. prop. 21. ab Alex. VII. damn.*

Non tenetur ante diem possessionis, etiam si sit provivus, nec si possessio sit litigiosa, sed donec sit pacifica, nisi sit constitutus in sacris.

491 Si sint in sacris, peccant omittendo horas duplici peccato, contra justitiam, & Religionem, in confessione exprimendo; quia et vi beneficii tenentur ratione contractus cum Ecclesia, à qua beneficium datur ob officium, *c. fin. dist. 92. c. fin. de rescript. in 6. & B. Pius V. motu proprio: Const. incip. Ex proximo Lateranen. 1571.*

492 Hinc

492 Hinc Beneficiati omittendo, tenentur ad restitutionem in conscientia, etiam ante sententiam Judicis: *v. in propofit. 20. ab Alex. VII. damn.* onus autem restitutionis non oritur, nisi ex iustitia commutativa læsa, *v. num. 524. 512.*

493 Qui plura beneficia pinguia possidet, non tenetur ad plura officia, sed satisfacit uno sicut commurrentibus eodem die pluribus fructibus, satisfaciunt fideles uni Missæ assistendo; quia pia Mater Ecclesia vult multiplicare titulos, non satisfactiones.

494 Obligatus ad horas ex beneficio, si et culpabiliter omittat primis sex mensibus post acquisitionem possessionem, peccat solum mortaliter; iis elapsis, ultra mortale tenetur ad restitutionem fructuum pro rata omissionis; ita ut pro toto officio tenetur restituere fructus omnes illius diei; pro Matutino, aut reliquis horis mediam partem, pro una ex horis tertiam partem. Ex Conc. Later. ex Pio V. *ca. n. 162.*

495 Cæterum, qui ex beneficio habet alia opera præter recitationem Officii, vel est Episcopus, &c. omittendo, solum tenetur restituere partem fructuum correspondentem operi horarum, nempe tertiam, vel quartam partem. In Hispania praxis est de quinta parte *Gub. tom. 1. tr. 5. n. 537.*

496 Restitutio facienda est fabricæ beneficii, vel pauperibus, etiam ipsi beneficiato, si est pauper, per Busem. Item applicari potest ad meliorandum domum, & prædia beneficii, quæ etiam veniunt nomine fabricæ beneficii.

497 Restitutio non potest suppleri per elemosynas à beneficiario de fructibus beneficii antea factas, ratione cuiusdam anticipæ solutionis quia nec solutio antecedit delictum ex culpa, nec pena delictum, potest autem suppleri per elemosynas factas post

omissionem horarum, quamvis non isto intuitu, ob virtuales intentionem, quæ dant elemosynam, satisfacere intendit obligationibus, quas suis peccatis contraxit: *v. prop. 33. ab Alex. VII. damn.* Item potest obtineri condonatio restitutionis per recursum ad Sacram Pœnitentiariam.

498 Si beneficium sit tenue, putà, si ex eo non percipias tertiam partem ad medietatem, & honestam tui sustentationem requisitam, qua alii Clerici similis conditionis, & loci, communiter uti solent, tenerite sub mortali ad horas, docet communior opinio. Non teneri, sed sufficere, si ex gratitudine ores pro benefactore, probabile putat Tamb. cum Diana.

499 Si verò plura beneficia tenuia habeas ad tertiam partem tuæ sustentationis sufficientia, teneris ad horas; quæ notabilem sustentationem ab Ecclesia recipis.

500 Illud est beneficium, vel patrimonium ad honestam sustentationem sufficiens, ex Trident. *sess. 21. c. 2.* quod ab Episcopis in suis respectivè locis præscribitur. In Synodo Panormit. de anno 1629, & 1679, n. 97, declaratur, debere esse Panormi scutorum 60. in Dioecesi verò ad minus scutorum 40. *v. tom. 3. n. 50. § 63.*

501 Præstimonias, videlicet portiones deductas ex beneficiorum redditibus, quæ adolescentibus assignari solent, ut sustententur in studiis, & inde possint Ecclesie deservire, inter beneficia, saltem quoad effectum recitandi horas, à B. Pio V. comprehenduntur, si dentur in titulum perpetuum, & annexum habeant aliquod spirituale obsequium, quod per laicum exerceri non possit: Sunt autem beneficia simplicia alia beneficia non impediunt; at non sunt beneficia, nec ad horas obligent, si in temporali obsequio consistant.

502 Beneficium namq; est illud, quod confertur à Pralato persona Ecclesiastica ad officium ecclesiasticum exercendum. Et proprie definitur: *Jus perpetuum percipiendi redditus ex bonis ecclesiasticis propter aliquod officium spirituale, auctoritate Ecclesie institutum.* Unde differt à patrimonio, quod est *jus percipiendi redditus ex bonis laicalibus*; putà paternis, maternis, &c. Hinc non tenentur ad horas illi, qui habent Capellaniam non sacram, quæ videlicet sine auctoritate Episcopi à laicis solet conferri; quia licet hæc fructus afferat, non est verè beneficium.

503 Non tenetur Vicarius Beneficii, aut Coadjutor cum futura successione, etiam si gaudeat stipendio sui laboris, vel aliqua beneficii portione; quia ille non est beneficiarius, sed ejus substitutus: & iste non est beneficiarius, sed erit.

504 Qui verò habet Capellaniam sacram, quæ collativa vocatur, quatenus Episcopi auctoritate confertur, tenetur ad officium; quia hæc est verè beneficium. Idem dic de habentibus beneficia manualia ad nutum, videlicet superioris, amovibilia. Ita & de habentibus beneficii um in commendam, videlicet in administrationem, sive in perpetuum, sive ad tempus; quia est verè beneficium.

505 Intrusum, qui nulliter beneficium obtinuit, & quia simoniacè, cum excommunicatione, &c. eximunt Sanchez, & Castrop. comprehendunt in obligatione officii Bonac. & alii; ratio 1. opinionis, quia hic nec habet titulum beneficii, nec fructus facit suos sed tenetur illud relinquere, hos restituere.

506 Qui solo titulo ordinis, aut alio, qui non sit beneficii, seu capellanie collativa tenetur ad horas, non tenetur restituere; quia non percipit fructus ob onus officii. Nec qui est obligatus ad horas titulo beneficii, tenetur restituere, si horas omisit ex invincibili igno-

rantia, bonâ fide, oblivione, justo impedimento, aut ex alia causâ sine culpa; quia non debetur in conscientia poena, ubi non est culpa.

507 Qui casu aliquo accidentali fructus non percipit, putà ob anni sterilitatem, vel quia fuces depopulati sunt; item qui fructus pro pensione solvit, tenetur ad horas; quia voluntariè onus suscepit. Mendo n. 39.

508 Pensionarius non tenetur ad horas, quia pensio non est beneficium, sed jus percipiendi fructus ab eo, qui habet beneficium. Si verò pensionem percipiat ut Clericus, videlicet, non ob sæculare obsequium, sed titulo clericali, & spirituali, tenetur non ad Officium magnum, sed ad parvum B. Mariæ, sub onere restitutionis fructuum illius diei, Ordinis, sit obligatus ad Officium magnum, non tenetur ad parvum B. Virginis, sed satisfacit per solum magnum; quia non præsumitur, quòd Pontifex voluerit illum alio gravare onere, sed solum quòd Clericus pensionarius non sit liber ab orando.

509 Tunc dicitur habere pensionem, et Clericus, quando, ut illum habeat, necessariò requiritur, ut sit initiatus primâ tonsurâ. Potest autem pensio dari Clerico, aut Religioso, non titulo Clericali, sed alio titulo, sicut & laico, ver. gr. ob merita, senectutem, inopiam, &c. & tunc non obligat ad Officium Virginis; quia non datur illi, ut Clerico.

510 Cardinalis tenetur ad horas statim, ac scit se esse nominatum à Papa. Mendo cit. n. 43. quia est Caput illius Ecclesie, cujus habet titulum; unde sicut Abbates, Priores, Decani, & similes, qui sunt Capita Ecclesiarum, eo solo titulo tenentur ad horas; ita ille. Tum quia Cardinalatus est beneficium majus habens titulum Ecclesie, insuper fructus, & redditus.

DE DISTRIBUTIONIBUS.

*F*risæ agit Leander par. 6. tracl. 8. disp. 6. ex quo.

111 Non potest quis ad Canonicatum promoveri, nisi intra annum valeat Ordine sacro insigniri: v. tom. 3. n. 106.

112 Canonici, & Præbendati distributiones locantur correspondentes horis, quibus assistunt. Quando sine legitima causa Choro desunt, alias amittunt; & si accipiunt, restitue- re tenentur. Quæ sunt aliis, qui interfuerunt, dividenda: v. n. 465.

113 Conceditur à Trid. sess. 24. de refor. c. 12. ut absq; alia causa, quam levaminis, possint Choro per tres menses abesse; qui tres menses possunt esse continui, & vel interrupti ad libitum, dummodo compententur cum respectu ad totum annum. Quo tempore possunt lucrari fructus Canonicatus annexos, minimè distributiones, quia istæ Chori assistentiam exspectant. Sac. Congr. Conc. apud Leandrum par. 6. tr. 8. dis. 6. q. 156. *Qui absentes sunt recreationis causa, non lucrantur, nisi fructus Cathedralium, non autem distributiones quotidianæ sui sint autique sive novæ, ex c. 3. sess. 21. c. 11. quæ sunt distincta à præbendis.*

114 Si ultra dictum tempus sine legitima causa à Choro desint, eos peccare mortaliter, nisi parvitas materiæ excuset, puta per integram horam, aut nisi raro, puta ter, aut quater in anno contingat, docet Leander cit. q. 33. c. 1. quia ex Jure Canonico, d. n. 440. ad- hucuntur ad assistentiam Chori sub pœna excommunicationis ferenda, & depositionis.

A mortali autem eos excusant. Tambur. lib. 1. in dec. c. 5. §. 4. n. 7. & alii apud Leandrum cit. q. 3. dummodo animum habeant cedendi distributionibus tempore absentia; & non deficerent in contemptum, aut contra

præceptum Superioris; vel si ex eorum defectu, omitteretur officium in Ecclesia, aut non diceretur cum solemnitate debita. Quia vul- lus adest textus, ex quo mortalis obligatio col- ligatur; v. n. 176. Cui accedit praxis multo- rum prudentium, qui nullum sibi scrupulum faciunt: ita illi.

Lucif. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

115 Si in Choro reperiantur duo, aut tres Canonici, excusantur à canendo, minimè à recitando alta voce horas.

116 Si suam partem recitent, aut cantant submissa voce, ut ab altero Choro non possint audiri, satisfaciunt præcepto Officii, minimè servitio Chori, & consequenter non possunt distributiones lucrari. Quia B. Pius. V. *Con- stit. 135.* prohibet, dari distributiones inter- essenti, sed non recitanti Officium publicè, ut fideles ad devotionem excitare possit; talis est, qui submissè recitat.

117 Excipiuntur Ecclesie, ubi viget con- suetudo, quòd Canonici solum sint præsentés, & non cantent, nisi per Capellanos, & substitutos, ut sunt omnes ferè Cathedrales Hispa- niæ; quia consuetudo potest derogare jus posi- tivum: ut à n. 242.

118 Si cantant Musici, sufficit servitio Chori, & pro distributionibus, assistentia per- sonalis, etiam sine attentione; at non ad satis- faciendum officio.

119 Non possunt Canonici distributiones lucrari, si per alium Choro assistant, nisi ubi legitima consuetudo adsit: Si notabiliter con- fabulent, aut alias actiones attentioni externæ repugnantibus exercent.

120 Lucrari possunt, qui sunt impediti legitima causa, quæ est triplex: Morbus, cor- poralis necessitas, aut evidens Ecclesia pro- pria utilitas. *Ex c. unico de Clericis non resi- dentibus c. 6.*

OB INFIRMITATEM

521 **L**ucratur infirmus, si infirmitas sit gravis, iudicio prudentis. Quando est levis, sed prudenter timeatur, quod ex accellu augeatur. Etiam si infirmitas sit contracta ex propria culpa. Qui podagra laborat. Et Senex septuagenarius.

Canonicus, si post beneficium obtentum fiat cœcus, potest abesse à Choro, & distributiones lucrari. Sac. Congr. Conc. die 11. Augusti 1618. & 20. Julii 1629. Item docet de surdo. Diana par. 5. tract. 6. res. 14. contra Leandrum par. 6. tract. 8. disp. 6. q. 49. qui negat de surdo, quia potest abesse Choro, & Declarationes Congreg. loquuntur de cœco.

522 Infirmus non lucratur, si ante infirmitatem non erat solitus assistere Choro; quia tunc infirmitas non est causa non interessendi Choro; nam si illa non esset, adhuc non interesset. Hic autem, si in ipsa infirmitate voluntate mutata, efficaciter proponeret assistere Choro infirmitate cessante, tunc posset distributiones lucrari, quia jam infirmitas esset vera causa non interessendi.

OB CORPORALEM NECESSITATEM

523 **L**ucratur Canonicus, si iusta corporali necessitate deest. Putà, si grave damnum prudenter timeat in vita, honore, aut fortuna, si debeat medicinam sumere, aut emitte sanguinem. Si valetudinarius iudicio medici domi se continet, aut causa mutationis aeris ad salutem recuperandam aliò se transfert. Si somno oppressus, attendere, aut recitare non valeat; quia non est in culpa, & æquivalet infirmo. Secus, si somno nullo pacto resistat, sed acquiescat. Qui tempore pestis grassantis aliò se confert. Qui nimis de-

fatigatus à cantu, aliquantulum se eximit, ut i spiritus assumat. Qui iniuste detinetur in carcere. Secus, si iuste, & delictum sit probatum.

524 Iniuste excommunicatus, & inde non assistens; secus, si iuste, etiam si absolutionem petat, & iuste denegetur; quia ex c. Pastorali, §. Verum, de appell. iuste excommunicatus est ex vi juris ipso facto, & ante iudicis sententiam, privatus tam fructibus beneficii, quam distributionibus quotidianis. Nisi alibi adlit consuetudo lucrandi, uti dicitur esse in Hispania; v. n. 492. Lucratur autem, si in absolutionem petenti iniuste denegetur; quia tunc non est in culpa quoad abfenuam à Choro.

525 Eadem pariter dicenda veniunt de Canonico, seu Praebendato suspensio à beneficio, vel interdicto à divinis Officiis, si sit specialiter ipse interdictus. Lucratur vero, si interdictum sit speciale solius Ecclesie, & ipse causam non dederit interdicto; quia tunc absentia non est ei culpabilis. Si autem interdictum sit generale, privatur distributionibus, si deest, tam si causam dederit interdicto, quam si non; quia si causam dedit, est in culpa; si causam non dedit, privatur, si deest; quia tunc potest, & tenetur assistere Choro; tunc namque celebrari possunt divina, servatis conditionibus infra de interdicto generali adducendis.

526 Tempore autem cessationis à divinis non lucratur, etiam si ipse causam non dederit; quia in hac datur specialis prohibitio iuris, quæ non datur in interdicto; nam Gregor. X. in c. si Canonici, §. Securi, de officio ordin. in 6. decrevit, quod qui causam dedit cessationi à divinis, debeat restituere Canonicis omne interesse, quod amiserunt ex omni assistentia divinis officiis.

527 Non lucratur beneficiarius, si evadat irre-

irregularis, & desit; quia irregularitas non impedit celebrationem Officii divini, nec inde assistentiam; unde non privatur distributionibus. Quod est verum, etiam si fuerit irregularitas ante beneficii collationem; quia irregularitas illicita, non invalidat beneficii collationem. Diana, Castropal. & alii contra Bonac. & alios, qui volunt, quod invalidet, & consequenter privet.

528 Lucratur, si desit tempore, quo palam manet Ecclesia; quia non stat per ipsam.

DE EVIDENTEM ECCLESIE PROPRIE UTILITATEM

529 Utilitas esse debet gravis, certa, & propria Ecclesie: non sufficit levis, dubia, aut aliena Ecclesie. Sufficit, si sit Ecclesie universalis, quia utilitas communis est propria cuilibet. Unde Bonac. in nova editione disp. 2. de Horis, afferit Declarationem Cardinalium: *Quod si quis Beneficiarius abesse à propria Ecclesia ad impediendum ne beneficiarius illius diocesis opere tributorum graventur, tunc possit distributiones Ecclesie sue recipere.* Hic applicanda sunt dict. n. 522.

530 Canonicus, qui suum comitatur Episcopum, aut ab eo mittitur ad visitanda suo nomine limina, lucratur; quia agit propriæ Ecclesie negotium, Pontificem instruendo de eius statu. Ex Const. 17. Sixti V. Non sic Parochius, nisi visitatio intra bimestre perficiatur; quia ex decl. 5. Congr. non potest Episcopus occupare Parochum ultra bimestre.

531 Lucratur, qui ad Concilium mittitur tanquam Theologus, Procurator, &c. Qui alio Capitulo ad Principem, &c. legatus mittitur. Qui tempore officii de mandato Capituli in computis, & rationibus Ecclesie faciendis, sumendis, &c. occupatur, Canonicus, qui sede vacante est electus Vicarius Capitu-

li, & inde desit; quia utilis est Ecclesie, quod occupetur unus Capituli, quam totum Capitulum. Secus, si sit electus Vicarius Episcopi; quia hic Episcopo, non Ecclesie servit; & ideo fructus percipere potest, non distributiones.

532 Lucratur, Archidiaconus visitans Ecclesiam, jura, aut redditus suæ præbendæ quia tunc servit in re utili Ecclesie.

533 Non lucratur, qui abest causa voti adimplendis; qui tempore divinatorum Officiorum detinetur sua peccata confitendo, ex sua devotione Missam celebrando, nisi ei faveat consuetudo; quia abest in sui utilitatem. Lucratur verò, qui tunc celebrat de mandato superioris in Ecclesie servitium.

534 Pœnitentiarius ad Confessiones deputatus, lucratur tam distributiones Chori, quam alias, quæ extrâ Chorum lucrari solent; putâ ob Litanias, Processiones, &c. dummodo in Ecclesia assistat, audiens, aut paratus confessiones audire, Trid. sess. 24. de reform. c. 8. quia tunc censetur præsens in Choro.

535 Canonicus Magistralis, aut Lectoralis, non lucratur distributiones correspondentes diebus, quibus concionem, aut lectionem componit; quia ex Decl. Sac. Congr. tunc non dicitur abesse in servitium propriæ Ecclesie, nisi remotè. Lucratur verò ex gratia distributiones correspondentes non solum horis, quibus legit, aut concionatur, sed omnibus horis illius diei; quia exercet actionem magis laboriosam, quam alii præbendati, & quæ majorem præparationem exposcit. Decl. Sac. Congr. Conc. apud Garciam. Non extenditur tamen hæc gratia ad horam Matutini diei sequentis, quæ præcedenti die post Vesperas recitari solet. Ex Decl. Sac. Congr. apud Garciam, & Leandrum cit. q. 120.

536 Canonicus, qui simul curam animarum habet in alia Ecclesia intra, aut extra Ci-

vitatem, sed intra diocesium, tunc pro tempore, quo in curata Ecclesia resederit actu sacramenta ministrans, aut alia, quæ ad ejus curam spectant, exercens, distributiones Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiæ lucratur, quia habetur tanquam ibi præsens, & adfens. Ex Trid. sess. 24. de refor. c. 3. Idem dicendum venit de Parocho.

537 Canonici Examinatores, aut ab Episcopo instituti administratores piorum locorum, Visitatores Ecclesiarum diocesis Vicarii foranei, Deputati Monasteriorum, &c. fructus lucrantur, non distributiones; quia non sunt occupati servitio propriæ Ecclesiæ, sed Episcopi, aut diocesis. Nisi illis faveat consuetudo. In d. de examinatoribus extat. Decl. S. Cong. Conc. apud Leandrum cit. q. 127.

538 Canonici assistentes Episcopo solemniter in Cathedrali, aut in alia Ecclesia celebranti, lucrantur distributiones; secus, si privatè celebret; nisi adsit consuetudo.

539 Præbendati inservientes Episcopo in officiis Capellani, Secretarii, &c. percipiunt fructus præbendæ, quæ habentur pro præsentibus, minime distributiones; quia non sunt occupati in utilitatem propriæ Ecclesiæ, sed Episcopi. Ex cap. de cetero. & cap. ad audientiam de Cler. non resid. Inservientes pariter Pontifici acquirunt fructus. Ex c. cum dilectus de Cler. non resid. sed non distributiones nisi privilegium habeant.

540 Inservientes verò legato Pontificis, Regi, Cardinali, &c. non solum non lucrantur distributiones, sed neq; fructus, si absentia à propria Ecclesia excedat tres menses: v. m. 513.

541 Auditores Rotæ Romanæ acquirunt fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia, ex concessione Clement. 7. per Bullam, Convenit 1525. Item Inquisitores ex priv. Pauli III. & Pii V. quod ad alios Mini-

istros, puta Fideales, Qualificatores, Consultores, &c. ad favorem fidei extendunt. Cæterop. & Tullench. apud Leandrum cit. q. 136. nam causa fidei est communis: v. m. 519. Gaudent hoc privilegio Inquisitores, loquendo de beneficiis simplicibus, dignitatibus, & præbendis, minime de beneficiis curatis. Ex Decl. S. Congr. apud Leandr. cit. q. 137.

542 Collectores generales Cameræ Apostolicæ, ejusq; officiales, in absentia lucrantur fructus, & distributiones, ex priv. Sixti V. 1590.

543 Docentes publicè in aliqua universitate, aut studio generali Theologiam, lucrantur fructus in absentia à propria Ecclesia etc. finali de Magistris, minime distributiones, ad differentiam Magistris, aut doctoris docentis in propria Ecclesia: ut in m. 535. Item, si legat publicè Jus Canonicum; quia licet testis loquatur de Theologia, extenditur ad Jus Canonicum, quoniam aequè prodest Ecclesiæ. Non sic jus civile; hinc Canones studium juris civilis Regularibus prohibent. Item lucrantur fructus, licet non distributiones, si publicè grammaticam doceant; colligitur ex c. Quia nonnullis de Magistris; quia ad Theologiam, & Jus Canonicum est necessaria.

544 Non sufficit, si legant in quolibet studio particulari, sed esse debet Universitas, seu studium generale, ad hunc finem à Pontifice, aut supremo Principe erectum. Ex Decl. S. Congr. apud. Leandr. cit. q. 144.

545 Parochi, si legant uti supra Theologiam, aut Jus Canonicum, lucrantur fructus suorum beneficiorum, minime, si grammaticam doceant. Ex Decl. S. Congr. apud Leandrum cit. q. 143.

546 Præbendati studentes fructus præbendarum lucrantur, licet non distributiones, si studeant publicè Theologiæ, aut Juri Canonico in Universitate, aut studio generali, ut

CAPUT IV.

DE SACRILEGIO.

550 **S**acrilegium est lesio seu violatio res sacræ. Res sacræ sunt ea omnia, quæ ad cultum divinum sunt destinata. Est triplex, personale, quo persona sacræ; locale, quo locus sacræ; & reale, quo alia res sacræ violantur.

PERSONA SACRA

551 **E**st, quæ per votum, aut ordinem sacræ est Deo specialiter dicata. Tribus modis lædi potest: 1. per violentam manus injectionem; 2. per usurpatam jurisdictionem, personas Ecclesiasticas ad iudicium seculari trahendo, vel iisdem vestigalia imponendo; 3. per actionem veneream, sive externam, sive internam.

552 Probabile est, non esse opus in confessione aperire, an votum sit solemnæ, vel simplex, quia non differunt specie, sed accidentaliter, secundum magis, & minus. Nec an duplici titulo persona sit sacræ, quod scilicet sit Sacerdos, & Religiosus, quia moraliter est una numero malitia. Unde sufficit dicere: *Habui copulam cum habente votum castitatis.*

553 Religiosus, qui suis tactibus polluit sacularem, peccat contra castitatem, sive propriam delectationem habeat, sive non; quia voto astrictus, qui abutitur suis membris ad actum venereum, peccat contra propriam castitatem: talis est, qui tactibus suarum manuum polluit; liquet de muliere voto ligata, quæ si sit succuba fornicationi secularis, etiam sine propria delectatione, peccat contra propriam castitatem, quia abutitur membro suo ad actum venereum: v. n. 215.

L 3

NO-

supra, & ibi studentes majori parte anni commoventur, de licentia Ordinarii. Ex Declar. S. Congr. quia ad Ordinarium spectat examinare super etate, sufficientia, an divinus cultus ob eorum absentiam detrimentum patitur, & alia à jure requisita.

547 Alter est dicendum de Parocho; nam ex Trid. 21. de reform. c. 2. non permittitur Episcopus concedere licentiam Parochis, ut à propria Ecclesia absint ultra bimestre, nisi ex gravi causa, qualis non est studium in Parocho. Cui, accedit Decl. S. Congr. Conc. 22. Februarii 1590. quæ censuit, Parocho causa studiorum non esse dandam licentiam, cum hoc per Concilium non admittantur, nisi qui per concursum magis idonei fuerint iudicati.

Præmissam licentiam concedere potest Episcopus Præbendatis, & beneficiariis non curatis, non nisi ad quinquennium, ex c. finali de Magistris. At eam extendere posse ad septennium, tenet Leander. cit. q. 153. ex alio prætorio, c. cum ex eo de elect. in 6.

548 Si beneficium constat ex totis distributionibus quotidianis, absentes ratione studii eas lucrantur omnes, dempta tertia parte. Quæ tunc distributiones illæ succedunt loco fructuum. Ex Decl. Sac. Caput Leand. cit. q. 154.

549 Denique Episcopus dispensare non potest, ut Præbendatus, aut Beneficiarius, qui abest recreationis causa, distributiones percipiat; quia talis perceptio est prohibita à Trid. sess. 21. de reform. c. 12.

De Horis Canonicis, Beneficiatis, & distributionibus, agunt Mastrius disp. 14. à n. 49. Diana p. 2. tr. 12. Joan. de la Cruz. pag. 52. Henric. tom. 1. pag. 586. Castropal. tom. 2. tr. 7. disp. 2. § 3. Bufen. l. 4. c. 2. d. 2. Gobat. tom. 1. tr. 5. & maxime Leander tom. 6. tr. 8. Donatus tom. 3. tr. 18.